

Gostujoče pero

Voda za mir

Svetovni dan voda, 22. marec, nas vsako leto spodbuja k razmisleku o pomenu vode za naše življenje. Tokrat nas zbuja in stresa temelje našega vsakdana z geslom Voda za mir, kar ni naključje glede na nemirna vojna žarišča po svetu. Slogan naj bi spodbujal odgovorne k ukrepom za uresničevanje tako osnovnih potreb človeka, kot je mir, z osnovnimi higienskimi pogoji za preživetje, pitno vodo in urejenimi sanitarijami. Pa jih res?

Brez varne pitne vode še vedno živi 2,2 milijarde svetovnega prebivalstva, vključno s 115 milijoni ljudi, ki pijejo površinsko vodo in so neposredno izpostavljeni nevarnim okužbam in boleznim, kot sta kolera in tifus, ter 653 milijoni ljudi, ki za zagotavljanje osebne higiene nimajo ničesar. Vsaj del leta se približno polovica prebivalstva spopada z velikim pomanjkanjem vode. Nezdrava voda, umanjkanje sanitarij in higiene so v svetu vsak dan znova razlogi za smrt približno tisoč otrok, mlajših od pet let.

Voda je dobrina, ki lahko ustvarja pogoje za mir ali sproža konflikte



Dr. Brigita Jamnik
Slovensko društvo za zaščito voda

razmere. Ni edina tovrstna dobrina, ima pa drugačen značaj kot druge, ki so pomembne za blagostanje človeka in družbe. Geslo Voda za mir na prvi pogled deluje otroško naivno ob premisleku o vseh grozodejstvih, ki jih je človek sposoben povzročiti drugemu človeku v vojnih razmerah. Vzroke za vojni žarišči v Ukrajini in na Bližnjem vzhodu, kjer poteka brutalen spopad med Izraelom in Palestino, o katerem zdaj poročajo vsi svetovni mediji, sicer ne iščemo v pomanjkanju vode, a prav pomanjkanje vode in higiene je tudi v teh primerih orožje in sredstvo za pridobitev ali ohranitev nadzora nad ozemljem in prebivalstvom. Za večino držav, v katerih sicer potekajo vojni spopadi, pa velja, da se spopadajo z zmerno do hudo sušo. Več kot tri milijarde ljudi po vsem svetu je odvisnih

od vode, ki se pretaka čez državne meje. Od 153 držav, ki si s sosednjimi delijo reke, jezera in vodonosnike, le 24 držav poroča, da imajo podpisane sporazume o skupni uporabi vode. Kar 700 milijonom ljudi do leta 2030 grozi izselitev zaradi velikega pomanjkanja vode. Tri četrtine vseh naravnih nesreč v zadnjih dvajsetih letih je nastalo zaradi pojavov, povezanih z vodo, kot



FOTO ROMAN ŠPEK

so poplave, suše ali izjemni vremenski pojavi, predvsem nevihte ali tornadi, tropski cikloni in zemeljski plazovi. Med letoma 2001 in 2018 so poplave in suše prizadele tri milijarde ljudi in povzročile 166.000 smrti. Vse več prebivalstva na našem planetu in podnebne spremembe gotovo ne bodo pripomogle k izboljšanju razmer, temveč jih bodo še zaostrile. Ob pomanjkanju vode bodo nastale napetosti med državami, deželami, med regijami, lokalnimi skupnostmi, naselji in sosedi.

Večina nas se ne počuti ravno osebno poklicane za ureditev razmer na mednarodnem področju, kjer so za uspeh ključni zagotovitev finančnih virov ter prenos znanj in novih tehnologij, ukrepi za ublažitev pomanjkanja vode, poplav ali preprečevanje onesnaženja, izboljšanje upravljanja voda, spodbujanje naših vedenjskih sprememb in za množico drugih aktivnosti.

Gotovo pa smo poklicani, da sodelujemo pri ureditvi razmer, ki zadevajo vodo v okolju, v katerem živimo. Tu k sreči ne potekajo ravno vojne, potekajo pa taki in drugačni spopadi, ki v sodobno demokratično

družbo ne sodijo in pogosto vodijo k odločitvam, ki niso optimalne in nam povzročajo dolgoročno gospodarsko in okoljsko škodo ter znižujejo našo eksistencialno varnost. Spomnimo se le lanske katastrofalne poplave in onesnaženja vodnih virov, ki smo jim priča. In če ostane naš razmislek v

Voda je del našega okolja, ki preveč vpliva na naše življenje, da bi ostali le pasivni opazovalci odločitev.

okviru slogana letošnjega svetovnega dneva voda, še kako povzročajo nemir ne le med neposredno prizadetimi, ampak med vsemi nami. Geslo Voda za mir nas torej zadeva vse, brez izjeme.

Kako pa naj sodelujemo pri ureditvi razmer? Če je naš delovni vsakdan kakorkoli strokovno ali z odločevalskega vidika povezan z vodo, je vsak dvom odveč. V tem primeru smo za dolgoročne strokovno pravilne odločitve in posredovanje

informacij splošni javnosti – beri: ohranjanje mirnih razmer na področju slovenskih voda – ne glede na to, ali so to celinske vode ali morje, površinske ali podzemne vode, pitne ali odpadne vode, neposredno odgovorni. Ali to odgovornost strokovnjaki in odločevalci tudi izpolnjujemo, se mora vprašati vsakdo sam. Dejstvo je, da dosedanje prakse urejanja voda niso vedno vodile do rešitev, ki naj bi sledile tudi zglede v svetovnem merilu in bile za večino kar najbolj sprejemljive.

Sicer za vse državljanke velja poziv: kdorkoli ste, karkoli počnete in kjerkoli živite, redno se seznanjajte s problematiko voda, od zaščite proti poplavam do onesnaženja voda ali gradnje hidroelektrarn. Voda je del našega okolja, ki preveč vpliva na naše življenje, da bi ostali le pasivni opazovalci odločitev. Pustimo se poučiti, saj informacija ne škodi, hkrati pa bodimo kritični in a se ne pustimo zavajati. Tudi zato enkrat na leto zaznamujemo svetovni dan voda.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.